

Sygn. akt III KK 224/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej
w sprawie P. C.

skazanego z art. 282 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 19 listopada 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 grudnia 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w R.

z dnia 12 grudnia 2011 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym, zwracając P. C. wniesioną opłatę od kasacji.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 12 grudnia 2011 r., uznał P. C. za winnego tego, że w celu osiągnięcia korzyści majątkowej „w okresie od lutego do września 2001 r., daty dziennej bliżej nieustalonej w S., wspólnie i w porozumieniu z P. M., A. J., E. C., D. S. i M. P., kierując wobec J. K. oraz jego syna, groźby zamachu na życie i zdrowie, a także zachowując się w sposób, który wzbudził w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę gwałtownego zamachu na jego mienie, doprowadził J. K. do rozporządzenia własnym mieniem poprzez wydanie kwoty 20 000 zł,” to jest za winnego przestępstwa z art. 282 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny, określając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami prokuratora i obrońcy P. C.

Prokurator zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego, zarzucając rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec P. C. kary w stosunku do wysokiej społecznej szkodliwości przypisanego mu przestępstwa i niskich pobudek, którymi kierował się oskarżony. Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie P. C. kary 5 lat pozbawienia wolności i kary grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych po 50 zł każda stawka.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu obrazę przepisów postępowania to jest:

- art. 7 Konstytucji RP w zw. z art. 1 k.p.k. i art. 172 k.p.k. poprzez ustalenie stanu faktycznego sprawy w oparciu o czynności procesowe dokonane przez organy postępowania bez podstawy prawnej, polegające na odczytaniu podczas przesłuchania E. C. zeznań złożonych przez innych świadków,
- art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez uznanie za wiarygodne informacji uzyskanych z zeznań E. C. oraz uznanie za wiarygodne zeznań J. K.,
- art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 192 § 2 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie J. K. z udziałem biegłego psychologa.

Apelacja zawierała ponadto inne zarzuty naruszenia prawa procesowego w tym art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez nierozważenie okoliczności dotyczących strony podmiotowej oskarżonego P. C., w szczególności faktu, iż nie brał udziału w ustaleniach dotyczących wyjazdu do pokrzywdzonego K., w związku

z czym mógł nie wiedzieć o fikcyjności faktury, z której miała pochodzić dochodzona wierzytelność, a w konsekwencji mógł działać ze świadomością celu w postaci zwrotu wierzytelności. obrońca P. C. zarzucił nadto wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przez uznanie, że oskarżony wszedł w porozumienie z pozostałymi oskarżonymi oraz, że kierował wobec pokrzywdzonego groźby zamachu na życie i zdrowie, przy czym działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca P. C. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego P. C. W kasacji zarzucił wyrokowi rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest:

- art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez pobieżną, lakoniczną i jednostronną ocenę zarzutów apelacji, prowadzącą do powielenia uchybień Sądu Okręgowego oraz uchybień wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 października 2012 r.,

- art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k. poprzez niezastosowanie się do wskazań zawartych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., sygn. III KK 157/13, dotyczących rzetelności dokonanej kontroli instancyjnej.

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego oraz wyroku Sądu Okręgowego w R. i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator Apelacyjny w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy okazała się w części zasadna i konieczne stało się częściowe uwzględnienie zawartego w niej wniosku. Na wstępie przypomnieć wypada, że sprawa P. C. stanowiła już przedmiot rozpoznania Sądu Najwyższego. Po rozpoznaniu apelacji obrońcy P. C. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 12 grudnia 2011 r., sygn. II K 148/09, Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 30

października 2012 r., utrzymał w mocy wyrok w odniesieniu do P. C., uznając apelację obrońcy za oczywiście bezzasadną. Obrońca wywiódł od tego wyroku kasację i po jej rozpoznaniu Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 11 września 2013 r., sygn. III KK 157/13, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę w części dotyczącej skazanego P. C. przekazał Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że w pełni trafne okazały się zarzuty kasacji obrońcy P. C. dotyczące obrazy przez sąd odwoławczy art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. W ocenie Sądu Najwyższego trudno uznać za zasadne ustalenie przez sąd pierwszej instancji, że P. C. nie uczestnicząc w początkowych ustaleniach sprawców, co do przebiegu wymuszenia na J. K., jednocześnie jednak był przy tym jak pokrzywdzony wypowiadał się co do fikcyjności faktury. Sąd Najwyższy wskazał na wątpliwość związaną z jednoczesnym ustaleniem przez sąd, że P. C. opuścił pomieszczenie, w którym toczyła się rozmowa z J. K. Stąd wskazano na wątpliwości co do stanowczego przekonania sądu o świadomości P. C. co do wszystkich istotnych okoliczności zdarzenia i konieczność starannego rozważenia zarzutu apelacji dotyczącego tej kwestii.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w postępowaniu odwoławczym, Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutu 1g apelacji obrońcy podkreślił w uzasadnieniu wyroku, że co do szczegółów procedury sprzedaży fikcyjnych faktur doszło do wstępnych uzgodnień pomiędzy P. M., A. J., D. S., M. P. oraz E. C. Osoby te miały zdecydować, że w przypadku J. K. wykorzystana zostanie fikcyjna faktura na kwotę 25 000 zł. Poza wymienionymi P. M., A. J., D. S., M. P. do J. K. udał się ponadto P. C., który jak wynika z ustaleń sądu nie uczestniczył we wcześniejszej naradzie i brak dowodów na to, że brał udział w uzgodnieniach co do sposobu działania. Działania P. C. ograniczyły się do prezentacji siły – podnoszenia biurka. Po oświadczeniu J. K., że faktura jest fikcyjna sprawcy, w tym P. C. mieli opuścić biuro pokrzywdzonego. W kontekście tych stwierdzeń (s. 13-14 uzasadnienia wyroku) Sąd odwoławczy skonkludował, że wywody skarżącego zawarte w apelacji przedstawiają alternatywną wersję oceny poszczególnych dowodów i mają wyłącznie polemiczny charakter.

Omawiając następnie (s. 15) sformułowany w apelacji obrońcy zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, Sąd Apelacyjny ograniczył się do stwierdzenia, że P. C. był świadomy tego, w jakim celu udał się wraz z innymi sprawcami do J. K. oraz, że udział w tym przestępstwie pozwoli mu na osiągnięcie korzyści majątkowej. Zgodzić się należy z ustaleniem, że P. C. towarzyszył innym wymienionym osobom w czasie wizyty u pokrzywdzonego oraz, że działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, to jest zapłaty za swoje działanie. Za trafne uznać można również ustalenie, że w trakcie pobytu u J. K. P. C. zaprezentował własną siłę fizyczną, co zapewne zrobiło wrażenie na pokrzywdzonym i przyczyniło się w efekcie do zapłaty ustalonej kwoty.

Sąd Najwyższy rozpatrując zarzuty kasacji nie może jednak podzielić poglądu wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku odnośnie do uprawnionego w świetle ujawnionych dowodów przekonania o pełnej świadomości P. C. co do procederu wymuszania zapłaty nieistniejących należności na podstawie fikcyjnych faktur. W uzasadnieniu nie wskazano dowodów pozwalających na przyjęcie takiego ustalenia, a co więcej, jak się wydaje, w ujawnionym materiale brak dowodów przemawiających za takim ustaleniem. Domaganie się przez P. C. zapłaty za swój „występ” poprzez P. M. również nie może przesądzać co do świadomości oskarżonego w tym zakresie. Przekonanie sądu odwoławczego wyrażane na s. 15-16 uzasadnienia nie znajduje oparcia w materiale dowodowym, na co wskazywała apelacja i co podkreślono w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., sygn. III KK 157/13. W uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego nie wskazano dowodów, które miałyby wyjaśnić, dlaczego omawiany zarzut apelacji jest chybiony. Co więcej dowodów takich nie można odszukać w materiałach sprawy. W szczególności takim dowodem nie mogą być zeznania pokrzywdzonego J. K. i to zarówno te składane w toku postępowania przygotowawczego, jak i złożone przed sądem. Samo przeświadczenie pokrzywdzonego co do stanu świadomości P. C. znajdować może oparcie wyłącznie na opisanym przez świadka uśmiechu skazanego, które to odczucia wydają się być niedostateczne dla uznania, że P. C. obejmował swym zamiarem całość znamion przypisanego mu przestępstwa, w szczególności wiedział, że przedmiotowa faktura jest fikcyjna. Brak w wywodach Sądu Apelacyjnego

konkretnych podstaw do uznania, że chybione jest wyrażane w apelacji założenie, że skazany działał w przeświadczeniu, że bierze udział w egzekwowaniu rzeczywistej wierzytelności, co biorąc pod uwagę okoliczności zdarzenia mogłoby ewentualnie wyczerpywać znamiona występku z art. 191 § 2 k.k.

W tym stanie rzeczy uznać trzeba ponownie, że doszło do naruszenia w omawianym zakresie przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Zauważyć jednocześnie należy, że Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznając sprawę w postępowaniu odwoławczym nie odniósł się do kwestii podniesionych w przytoczonym uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego. W tym zakresie zasadny jest także drugi zarzut kasacji.

W tej sytuacji uzasadnione jest uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w trakcie którego konieczne będzie staranne i kompletne rozważenie zarzutów apelacji z uwzględnieniem uwag Sądu Najwyższego sformułowanych w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2013 r., sygn. III KK 157/13.